

تعیین تأثیر دوره بازآموزی در ارتقاء سطح دانش کارکنان مدارک پزشکی (۱۳۸۲)

شیرین عباسی^۱ - دکتر علیرضا ظهور^۲ - اعظم قادری^۳

چکیده

مقدمه: آموزش در هرسازمانی می‌تواند به صور گوناگون از جمله آموزش ضمن خدمت ارائه شود. برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت در بیمارستانها به علت خاصیت پویائی علوم پزشکی از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

روش پژوهش: این پژوهش به صورت یک مطالعه نیمه تجربی در پائیز سال ۱۳۸۲ به منظور ارزیابی یک دوره بازآموزی در ارتقا سطح دانش کارکنان مدارک پزشکی بیمارستانهای تأمین اجتماعی اصفهان انجام گرفت. سطح دانش کلیه پرسنل مدارک پزشکی بیمارستانهای تحت بررسی (۳۰ نفر) قبل و بعد از دوره بازآموزی به وسیله پرسشنامه ای اندازه گیری شد. روایی پرسشنامه به طور صوری و پایایی آن با انجام پیش آزمون-پس آزمون مورد ارزیابی قرار گرفت. بخش اول پرسشنامه در برگرفته مشخصات فردی و بخش دوم مشتمل بر ۲۰ سؤال مرتبط با محتوای دروس ارائه شده بود. تجزیه و تحلیل داده ها از طریق آزمون های پارامتریک و نان پارامتریک به کمک نرم افزار SPSS انجام شد.

یافته‌ها: افراد تحت بررسی در پیش آزمون به حدود ۵۰ درصد و در آزمون نهائی به حدود ۷۸ درصد سئوالات پاسخ صحیح دادند ($P < 0/01$). پرسنل دارای سوابق تحصیلی مرتبط با مدارک پزشکی در هردو آزمون نمرات بهتری کسب نمودند. نمرات پرسنل مدارک پزشکی بیمارستان شریعتی در هردو آزمون کمتر از پرسنل دو بیمارستان دیگر (غرضی و فاطمه الزهرا) به دست آمد.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به تأثیر چشمگیر این دوره بازآموزی در افزایش آگاهی کارکنان، برگزاری چنین دوره هایی برای کلیه پرسنل مدارک پزشکی بیمارستانهای کشور ضروری به نظر می‌رسد.
کلید واژه‌ها: دوره بازآموزی - پرسنل مدارک پزشکی - بیمارستانهای تأمین اجتماعی

مقدمه

آموزش توانمندترین ابزار و نیرومندترین فرایند برای انتقال دانش و مهارت به انسان است و تأثیر آن برسرنوشت انسان به قدری شگفت آور است که توجه به آن تنها از لحاظ ساختاری و فرایندهای آن کافی نیست و باید به نقش آن در توسعه و تعامل انسان نیز توجه شود (۱-۲). درسازمانها و موسسات لزوم بازآموزی غیر قابل تردید است و عمده‌تأثیر هدف از این برنامه‌ها تقویت آموخته های قبلی، افزایش مهارتهای حرفه ای ونیروی کاردهی پرسنل است (۳-۴). در سال ۱۹۵۷ دفتر مرکزی انجمن مدیریت اطلاعات

بهداشتی آمریکا ضرورت ایجاد دوره آموزش کوتاه مدت برای پرسنل مدارک پزشکی رامورد تأکید قرار داد (۷-۵). دوره‌های بازآموزی می‌بایست به صورت یک فرایند مداوم با اهداف مشخص و برنامه‌ریزی شده انجام گیرد تا کلیه کارکنان سازمان بتوانند از توانایی‌های خود حداکثر استفاده را بنمایند (۹-۸). گرچه آموزش می‌تواند پر هزینه باشد وزمان زیادی بگیرد، اما یک سرمایه گذاری در منابع انسانی سازمان است و برنامه آموزشی خوبی دریک محیط مناسب بهره وری و افزایش رضایت شغلی راتضمین می‌کند (۱۰). اثر بخشی دوره های باز

۱- کارشناس ارشد مدارک پزشکی

۲- دانشیار دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، اپیدمیولوژیست (Ph.D)

۳- عضو هیأت علمی دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران

سرفصل دروس تدریس شده عبارت بودند از: پذیرش و ترخیص، سیستمهای بایگانی، آشنائی با اصطلاحات پزشکی، اصول مستند سازی، کمیته مدارک پزشکی، آشنائی با اصطلاحات پزشکی و ارزیابی مدارک پزشکی. سطح دانش پرسنل قبل و بعد از دوره بازآموزی به وسیله پرسشنامه‌ای که توسط پژوهشگران تنظیم کرده بودند، اندازه گیری شد. روایی پرسشنامه به طور صوری و پایایی آن با انجام پیش آزمون-پس آزمون مورد ارزیابی قرار گرفت. بخش اول پرسشنامه در برگیرنده مشخصات فردی و بخش دوم مشتمل بر ۲۰ سؤال مرتبط با محتوی دروس ارائه شده بود. تجزیه و تحلیل داده ها از طریق آزمون های Paired-Samples T Test و Mann-Whitney U Test به کمک نرم افزار SPSS انجام شد.

یافته‌ها

حدود ۷۰ درصد افراد تحت بررسی مرد و بقیه زن بودند. حدود ۷۳ درصد آنان متأهل و بقیه مجرد بوده اند. تنها ۲۷ درصد دارای سابقه تحصیلات دانشگاهی مرتبط با مدارک پزشکی و ۳۳ درصد دارای سابقه آموزشی مرتبط با مدارک پزشکی بودند. حدود ۶۷ درصد دارای تحصیلات دیپلم، ۲۳ درصد فوق دیپلم و بقیه دارای لیسانس بودند (جدول شماره ۱). میانگین سنی مردان $41/9 \pm 4/5$ و زنان $31/7 \pm 5/6$ سال بود. تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که دیپلمه ها بیشتر از سایرین سابقه شرکت در دوره های بازآموزی مرتبط بامدارک پزشکی را داشته و فوق دیپلمه ها بیشتر از سایرین سابقه تحصیلات دانشگاهی

آموزی مدارک پزشکی بسته به برنامه آموزشی ویژگیهای آموزش دهندگان، آموزش گیرندگان، نیازهای آموزشی پرسنل متفاوت بوده است.

پژوهشگران نیز نشان داده اند که مجرب بودن مدرسان و همچنین بهره گیری مناسب از تجهیزات سمعی و بصری، منجر به رضایت فراگیران و افزایش یادگیری آنان می شود (۱۳-۱۱)

ارزیابی های انجام شده بیانگر آنست که وضعیت برنامه های بازآموزی پرسنل مدارک پزشکی بیمارستانهای وابسته به دانشگاه های علوم پزشکی کشورمان بسیار ضعیف است (۱۵، ۱۴، ۴). با توجه به تاثیر ارزیابی دوره های بازآموزی در بهبود برنامه های بازآموزی (۱۵-۱۱) ضرورت انجام این تحقیق احساس گردید.

روش پژوهش

این پژوهش به صورت یک مطالعه نیمه تجربی در پائیز سال ۱۳۸۲ به منظور ارزیابی یک دوره بازآموزی در ارتقا سطح دانش کارکنان مدارک پزشکی بیمارستانهای تأمین اجتماعی اصفهان انجام گرفت. کلیه پرسنل مدارک پزشکی بیمارستانهای تحت بررسی (۳۰ نفر) در این دوره بازآموزی شرکت نمودند، به دلیل جلوگیری از اختلال در ارائه خدمات مدارک پزشکی بیمارستانها، افراد به دو گروه مساوی (۱۵ نفره) تقسیم شدند (گروه اول در دوره بازآموزی مرداد ماه و گروه دوم در دوره بازآموزی شهریور ماه شرکت نمودند). طول هر دوره بازآموزی ۳۰ روز بود که توسط سه کارشناس ارشد مدارک پزشکی اداره می شد.

تحت بررسی ارتباط داشته به طوری که میزان آگاهی افراد مجرد نسبت به متاهلین هم قبل و هم بعد از دوره بیشتر بوده است.

میزان رضایت افراد تحت بررسی از جنبه‌های مختلف دوره بازآموزی نیز مورد بررسی قرار گرفت. رضایت مندی از تناسب محتوی دروس حدود ۹۴ درصد، از روش تدریس حدود ۸۱ درصد، میزان استفاده از وسایل سمعی و بصری حدود ۳۷ درصد و از پذیرائی در طول دوره حدود ۲۷ درصد به دست آمد.

بحث و نتیجه گیری

براساس نتایج به دست آمده، وضعیت تاهل و سوابق تحصیلی مرتبط با مدارک پزشکی با نتایج دوره بازآموزی ارتباط داشته که با یافته‌های تعدادی از پژوهشها همخوانی (۱۶) و با یافته‌های تعدادی دیگر مغایرت داشته است (۱۷-۱۸). مقایسه نمرات پیش آزمون و پس آزمون افراد در سه بیمارستان نشان داد که نمرات پیش آزمون پرسنل مدارک پزشکی در بیمارستان شریعتی کمتر از غرضی و فاطمه الزهرا (س) بود. یکی از عوامل احتمالی این تفاوت را می‌توان وجود سوابق بیشتر آموزشی مرتبط با مدارک پزشکی در کارکنان بیمارستان غرضی و افراد با تحصیلات بیشتر در بیمارستان فاطمه الزهرا (س) دانست. براساس نتایج بدست آمده مشخص گردید که دوره‌های بازآموزی به طور معنی داری منجر به افزایش سطح دانش کارکنان شده است، در حالیکه در پیش آزمون به حدود ۵۰ درصد سئوالات پاسخ صحیح داده شد این نسبت در آزمون نهائی به حدود ۷۸ درصد

مرتبط با مدارک پزشکی را داشته اند. مقایسه سه بیمارستان نشان داد که پرسنل بیمارستان غرضی حدود ۶۷ درصد سابقه بازآموزی مرتبط با مدارک پزشکی داشته اند. این نسبت در دو بیمارستان فاطمه الزهرا (س) و شریعتی به ترتیب حدود ۱۲ درصد و ۲۳ درصد است.

میانگین نمرات پیش آزمون و پس آزمون افراد تحت بررسی با توجه به ویژگیهای آنان در جدول شماره ۲ آورده شده است. همانطور که مشاهده می‌شود، میانگین نمرات پیش آزمون افراد تحت بررسی $10/3 \pm 4/1$ و پس آزمون آنان $15/5 \pm 2/4$ بدست آمد ($P < 0/01$). به عبارت دیگر افراد تحت بررسی در امتحان قبل از دوره تنها به حدود نیمی از سئوالات و در پایان دوره به حدود ۷۸ درصد سئوالات پاسخ صحیح دادند.

میانگین نمرات پیش آزمون افرادی که سوابق تحصیلی مرتبط با مدارک پزشکی داشته‌اند $13/1 \pm 1/9$ و در سایر افراد $9/1 \pm 4/3$ بدست آمد ($P < 0/01$). فاصله نمرات پس آزمون دو گروه بسیار کمتر از فاصله نمرات پیش آزمون بود.

میانگین نمرات پیش آزمون در افرادی که سوابق بازآموزی مرتبط با مدارک پزشکی داشته اند $11/7 \pm 3/6$ و در سایرین $9/6 \pm 4/2$ به دست آمد ($P < 0/05$). میانگین نمرات پیش آزمون در هر دو گروه تقریباً به هم نزدیک است. میانگین نمرات پیش آزمون و پس آزمون دیپلمه‌ها کمتر از افراد با تحصیلات دانشگاهی و میانگین نمرات پیش آزمون و پس آزمون پرسنل مدارک پزشکی بیمارستان شریعتی کمتر از دو بیمارستان دیگر بود. نتایج نشان داد که وضعیت تاهل با میزان آگاهی افراد

بخشی آموزش ضمن خدمت همبستگی مثبت داشته است (۲۲ و ۲۲)، لذا توصیه می شود در جهت افزایش رضایتمندی کارکنان اقدامات مؤثری انجام شود. با توجه به تاثیر چشمگیر این دوره بازآموزی در افزایش آگاهی کارکنان، برگزاری چنین دوره هایی برای کلیه پرسنل مدارک پزشکی بیمارستانهای کشور ضروری به نظر می رسد.

افزایش یافت. این مقدار افزایش با تعداد بسیاری از پژوهشهای انجام شده در این زمینه همخوانی دارد (۲۱ - ۱۹). نتایج ارزیابی دوره آموزشی از دیدگاه پرسنل نشان داد که میزان رضایت افراد تحت بررسی از جنبه های مختلف دوره بازآموزی، در مجموع رضایت بخش بوده است. با توجه به اینکه پژوهشگران نشان داده اند که رضایت شغلی فراگیران با اثر

جدول شماره ۱: خصوصیات دموگرافیکی افراد تحت بررسی با توجه به محل خدمت

بیمارستان خصوصیات	فاطمه الزهرا		غرضی		شریعی		جمع	
	N	%	N	%	N	%	N	%
جنس								
زن	۳	۳۷/۵	۳	۳۳/۳	۳	۲۳	۹	۳۰
مرد	۵	۶۲/۵	۶	۶۶/۶	۱۰	۷۶/۹	۲۱	۷۰
نوع استخدام:								
رسمی	۶	۷۵	۶	۶۶/۷	۹	۶۹/۳	۲۱	۷۰
آزمایشی	۲	۲۵	۳	۳۳/۳	۴	۳۰/۷	۹	۳۰
وضعیت تأهل:								
مجرد	۲	۲۵	۲	۲۲/۲	۳	۲۳/۵	۷	۲۳/۳
متاهل	۶	۷۵	۶	۶۶/۶	۱۰	۷۶/۹	۲۲	۷۳/۳
مطلقه	۰	۰	۱	۱۱/۱۱	۰	۰	۱	۳/۳
تحصیلات:								
دیپلم	۵	۶۲/۵	۶	۶۶/۷	۹	۶۹/۳	۲۰	۶۶/۷
فوق دیپلم	۲	۲۵	۲	۲۲/۲	۳	۲۳/۱	۷	۲۳/۴
لیسانس	۱	۱۲/۵	۱	۱۱/۱	۱	۷/۷	۳	۱۰

جدول شماره ۲: نمرات قبل و بعد از بازآموزی پرسنل مدارک پزشکی

بیمارستانهای تأمین اجتماعی اصفهان

ویژگی افراد	نمرات	قبل از شروع دوره انحراف معیار	پس از پایان دوره انحراف معیار
وضعیت تأهل:			
وضعیت تأهل: مجرد (n=7)		۱۱/۱±۵/۳	۱۷/۱±۱/۸
متاهل (n=22)		۹/۹±۳/۸	۱۵/۱±۲/۴
سابقه تحصیلات دانشگاهی مرتبط با مدارک پزشکی			
داشته (n=8)		۱۳/۸±۱/۹	۱۶/۸±۱/۴
نداشته (n=22)		۹/۲±۴/۳	۱۵/۱±۲/۵
سطح تحصیلات: دیپلم (n=20)		۹/۱±۴/۱	۱۴/۹±۲/۲
فوق دیپلم (n=7)		۱۳/۲±۲/۱	۱۶/۸±۱/۶
لیسانس (n=3)		۱۱±۵/۵	۱۶/۳±۴/۱
بیمارستان:			
فاطمه (n=8)		۱۱/۶±۲/۱	۱۶/۲±۱/۸
غرضی (n=9)		۱۲/۱±۴/۹	۱۶/۴±۲/۴
شریعی (n=13)		۸/۳±۳/۸	۱۴/۳±۲/۴
جمع (n=30)		۱۰/۳±۴/۱	۱۵/۵±۲/۴

hima LTD 1998, 13 th congress of IFHIRO
2000. p120-126

13- Fillding, M.G. The impact of retraining course on Knowledge improvement of teachers: A case study in Finance education, Assessment and Evaluation in higher education, vol.27, No.5. 1986. p.12

۱۴- قاضی سعیدی، مرجان. بررسی فعالیتهای بخش مدارک پزشکی بیمارستانهای آموزشی دانشگاه علوم پزشکی و بهداشتی و درمانی تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی ایران، ۱۳۷۳.

۱۵- نجفی، درنا. عملکرد بخش مدارک پزشکی در بیمارستانهای آموزشی شیراز. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، ایران ۱۳۷۶

16- Anderson, K.H. & FSIEGFRIED, J.J. "Gender differences in rating the teaching of economics". Eastern Economic Journal. 28(4), 1997. p.47.

۱۷- حسینی شاملو، ثریا. ((بررسی تاثیر آموزش ضمن خدمت بر دانش نگرش و عملکرد بهیاران در مورد کنترل عفونتهای بیمارستانی در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی خدمات بهداشتی و درمانی ایران فصلنامه پرستاری و مامائی ایران شماره ۱۵ و ۱۴ و ۱۳ ص ۲۸

۱۸- علی نژاد، گیتی. تاثیر آموزش ضمن خدمت در تأمین نیازهای آموزشی تکنسینهای اورژانس استان فارس در زمینه علائم، عوارض و اقدامات درمانی، مسمومیت های دارویی و شیمیائی فصلنامه پرستاری و مامائی ایران شماره ۷ ۱۳۷۲ صص ۳۱-۳۵

۱۹- میریدی، گلرخ. بررسی تاثیر آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران کودکان ۶-۱۲ سال بستری در بیمارستان مادر و کودک سمنجان، در رابطه با پیشگیری از بیماری تیفوئید فصلنامه پرستاری و مامائی ایران شماره ۲۲، ۱۳۷۶.

۲۰- حکیمی، طاهره. تعیین تاثیر آموزش مراقبت از خود در کاهش بروز حملات صرع مراجعین مصروع به درمانگاه اعصاب بیمارستانهای دانشگاه علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی واقع در شهر تهران فصلنامه پرستاری و مامائی ایران شماره ۱۳ ۱۳۷۴ صص ۴۴-۳۵

۲۱- معتمدمنند، آزاده. ((بررسی میزان کارایی آموزشگاههای دانشگاهی رشته مدارک پزشکی از دید فارغ التحصیلان شاغل این رشته در شهرهای شیراز و اصفهان)). پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران ۱۳۷۷ ص ۷.

۲۲- قشونی، اقدس. ((بررسی کیفیت دوره های آموزش ضمن خدمت نظام جدید متوسطه از نظر شرکت کنندگان در دوره ها در شهر تهران)). پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت معلم ۱۳۷۴ ص ۲۱

فهرست منابع

1- Faqir, Mahamad. management training, National. Institue of public Administration : PHI Delta AppAN, 1963, P 25.

2- Unesco, "Education on the move" A companion volume to learning to Be, OISE, unesco Press, Prais, 1975, P.2.

3- Robbins, stepnen P. Decenzo, David, A., Personnel / Human Resource management. CN. Xmc Grom In. (3rd ed) 1988, P.17

۴- ابراهیمی پور، حسین. «بررسی تطبیقی مدیریت برنامه آموزشی بدو خدمت و ضمن خدمت کارکنان بیمارستانهای دانشگاه علوم پزشکی ایران». پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، ۱۳۸۰، ص ۵.

5- Huffman, Edna, k. "Health information management", Berwyn, Illinois : Physician's Record company, Tenth edition, 1994, p. 40 - 57

۶- انثاری، فرشته. ((تاثیر دوره های باز آموزی پزشکان بر میزان مراجعه آنان به منابع اطلاعاتی و کتابخانه های پزشکی)) پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران ۱۳۷۳. ص ۱

۷- حاجوی، ابناذر. مدارک پزشکی ۳ و ۴. تهران: نشر جهان رایانه، ۱۳۸۱، ص ۱۱۳.

8- Wexley, kennet and gray latham: Classroom assessment technique Improving college teaching (San Francisco. Ca, Jossey-bass.) 1981, p.107.

9- Paul pigars & chalesa. myers, personnel Administration (N.Y. Mc Grow - Hill book company inc, 1997). P.299

10- Anderson, J.O. & bachor, D.G. (1998) A Canadian perspective on port folio use in student assessment, in education. 5(3), pp353-354.

11- Nicol, Jenny. Health information education In south East the human perspective. The 13th International health record congress in conjunction with the 21 th conference of HIMMA. 2000. pp.11-16

12- Smith, walker. Development in Education in health information Management in south- easth Asia proceeding of the 19th conference of the

Abstract

The Effect of Retraining Program in Promoting the Knowledge Level of Medical Record Practitioners (1382)

Sh. Abbasi¹, A. Zohoor (Ph.D)², A. Ghaderi³

Introduction: Training, in each organization, may be offered in different forms including in-service education. In-Service education in hospitals is increasing important because of the dynamic of medical Sciences.

Methods: This research was done as a quasi-experimental study, to evaluate a retraining program offered to promote the knowledge of medical record practitioners of a social security hospital in Estahan in fall 1382.

There were 30 subjects whose knowledge level was measured by a questionnaire before and after the retraining program.

Face validity of the questionnaire was confirmed and its reliability was measured by a pretest and a post – test. The first part of the questionnaire included personal details and the second part consisted of 30 questions related to the subject content offered in the program. Data analysis was done by parametric and non parametric tests with the aid of SPSS software.

Findings: The Percentages of correct answers, given by the subjects in the pretest and posttest, were 50% and 78%, respectively. The personnel's with an educational background, related to medical education, showed higher scores both on the pretest and the post test. The scores of medical practitioners of Shariati hospital, on both tests, were lower than those of the other two hospitals, Qarazi and Fatemehalzahra.

Conclusion: Considering the significant effect of this retraining program on promoting the knowledge level of the practitioners, it seems essential to offer such a program for all medical record practitioners.

Keywords: Retraining Program-Medical Record Practitioners Social Security Hospitals.

¹ - M.S. in Medical Record

² - Associate Professor, Ph.D in Epidemiology, School of management and Medical Information Sciences, Iran University of Medical Sciences

³ - Faculty Member of IUMS Management School